

king met de synodalen is het anders gesteld. Samenwerken met de Duitsers kon niet christelijk worden genoemd, omdat dezen het werk van Christus als Hoofd van de Kerk tegenstonden, maar samenwerking met de synodalen behoeft de vergadering der Gereformeerde Kerken zeker niet altijd tegen te staan, kan deze integendeel misschien bevorderen. Het overgrote deel der synodalen deinst terug voor de consequentie om als punt één van hun politiek program de bestrijding der Geref. Kerken (art. 31) op te nemen; sommigen denken hier niet eens aan, terwijl dit denkbeeld bij anderen hoogstens de plaats inneemt van punt vijf of zes.

Van dit gebrek aan consequent-zijn-in-den-afval, dat zich ook bij hervormden, enz. voordoet, kunnen wij dankbaar gebruik maken voor de handhaving van ons christelijk leven. Wij zouden daartoe b.v. kunnen zoeken naar een vorm van samenwerking, waarbij dit terugdeinzen voor de consequenties van den afval bij een wezenlijk christelijke politiek wordt ingeschakeld.

Zegt men echter bij voorbaat, dat alle samenwerking onmogelijk is, dan verzuimt men gebruik te maken van de mogelijkheden die ons wellicht ten dienste staan. Daarom is het misschien beter eerst een goeden vorm van samenwerking te zoeken, en daarna te onderzoeken of het mogelijk is dezen in te voeren, alvorens 't denkbeeld van samenwerking reeds als zoodanig in een minder gunstig daglicht te plaatsen.

2. In ons inzicht zijn nog groote tekortkomingen, die zullen moeten worden opgeheven als wij naar een goeden vorm van samenwerking willen zoeken.

Zoo heeft ds Francke het verband uitgelegd, dat tusschen Kerk en Koninkrijk der hemelen bestaat. Maar van de verhouding tusschen het Koninkrijk der hemelen en een christelijke politieke partij weten wij nog niet veel. Nog te weinig is de dubbelzinnigheid aangewezen, die de A. R. Partij eenzijdig program-partij deed zijn, maar anderzijds tot een gereformeerd-kerkelijke (thans waarschijnlijk gedeeltelijk synodaal-kerkelijke) partij maakte.

Verder kunnen velen onzer nog niet zeggen aan welke kenmerken een politieke partij moet voldoen, om met recht christelijk te kunnen heten. Ook weten wij nog maar weinigen aan welke kenmerken een christelijke politieke partij moet voldoen, om inderdaad een politieke partij te zijn. De nationale betekenis van de door ons voorgestane politiek is nog niet aangetoond. Wij zullen toch op de een of andere manier het belang moeten bevorderen van het land waarin onze Kerken staan. Daarom dringt de vraag zich op, of wij niet eerst wat meer over de christelijke politiek zelf moeten weten, alvorens wij ons standpunt innemen inzake de mogelijkheden tot samenwerking met dezen of genen.

3. Als we wat over de christelijke politiek moeten weten, moeten we echter als eerste punt aan de orde stellen een bescheiden mogelijkheid te vinden tot openbare, en voor ieder toegankelijke discussie over de betekenis van de vrijmaking voor de politiek. Ontbreekt de plaatsruimte hiertoe, dan zou b.v. in overweging kunnen worden gegeven de reacties van broeders wat meer te beantwoorden (desnoods door hier in de kerkelijke pers een specialen Redacteur voor aan te stellen) en wat minder snel hun brieven in de prullemand te deponeren. In ieder geval is het met het oog op het belang van Kerk en land, waar wij allen voor verantwoordelijk zijn, van belang, dat de tactiek van hoofd en wederhoor zooveel mogelijk wordt in toepassing gebracht. Dit zij vooropgesteld bij alle besprekingen over de politiek die wij in de toekomst zullen volgen.

Met veel dank, hooggeachte Redactie, voor de verleende plaatsruimte,

Hoogachtend,

Hoorn, Schoutenstraat 52. Dr A. J. VERBRUGH.

NASCHRIFT DER REDACTIE.

1. „Samenwerking” met „de synodalen” (let op „de”) acht inzonder mogelijkerwijze bevorderlijk voor „de vergadering der Gereformeerde Kerken”. Ik niet. Want ik weet, dat wezenlijk „synodalen” de kerk verstrooien, gelijk ze haar hebben verscheurd; ik weet ook, dat ze „het werk van Christus ALS HOOFD VAN DE KERK tegenstaan”, om met inzonder zelf te spreken. Uitvoerig is daarvan rekenschap gegeven; hier komen we op die bewijzen niet terug.

2. Met „de” synodalen („de”) kan niemand samenwerken: die zoo heten, kunnen 't ook niet. Want er zijn zoo goed als geen „synodalen”. De H.H. Ridderbos-Grosheide zijn veldheeren-zonder-leger; ze hebben wel massa's meelopers, maar heel weinig overtuigden, die voor God durven zeggen: dat wat ze bestaan hebben, naar zijn wil was, en niets anders. Dat ze geen overtuigden hebben, weten ze ook terdege: het moet hun tevoren voor oogen hebben bestaan, toen ze het zedeloze stuk aandurften, in 1946 de wet te veranderen, die in 1944 als Gods wet „gebruikt” is, om ons weg te zenden. Ze hebben gerekend op het slaatsche, onprofetische van de massa, die hen zou volgen, maar zonder met hen te „belijden”, wat ze pas als (één-dags-)sijbboeth, als (incidenten-)criterium der rechtzinnigheid en ambtsbevoegdheid hadden uitgegeven. Leiders, die rekenen op de slapheid hunner volgelingen, zijn te beklagen;

zij zijn geen „veldheeren”, en wat achter hen aanloopt, is geen „leger” meer. Profiteeren van de „mentaliteit” dezer massa is onmogelijk, zoolang althans „profiteeren” met „profijt” zal samenhangen. Het is immers geen voordeel, laat staan, voor den opbouw van het kerkvergaderingswerk, doch altijd een nadeel, wijl een zonde, vermoed als deugd. In 1944 hebben de synode-leiders gezondigd; in 1946 hebben ze veel zwaarder gezondigd (door de wet van 1944 te veranderen, en niet de natie om vergeving te vragen voor hun hanteeren van de wet van '44). De profeten „profiteeren” niet „van”, doch „profeteeren” „tégen” „den geest des diepen slaaps”; ze noemen dien een oordeel van Jahwe.

3. Juist daarom wil ik géén pleit voeren voor een „dankbaar gebruik maken” van een „gebrek aan consequentie in den afval”. Elia zou op die manier zijn „Karmel” nooit beleefd hebben. De vergelijking met hervormden, enz., gaat m.i. niet op. Want voor zover zij principieel zuiver staan in politieke vragen, staan ze ook tegenover de Hervormde Kerk met een duidelijk gemarkeerd standpunt. Dat deelen wij allerminst, maar wij zijn overtuigd, dat het, juist wijl het duidelijk is, kan worden verdisconteerd in gevallen, waarin het voor het politieke leven belang mocht blijken te hebben, en voorts in veel opzichten voor politieke kwesties niet beslissend is. Hadden wij met „synodalen” te doen, die eerlijk stonden voor hun zaak, dan zou, geloof ik, ondergeteekende de eerste zijn, om te verklaren: houd de politiek erbuiten v o o r z o o v e r de zaken-in-geding geen politieke quaesties raken, en baken verder de positie af, b.v. door plaatsverdeling of anderszins. Maar het ongeluk is, dat er geen wezenlijk synodalen zijn, omdat ook de leiders sinds 1944 zich in bochten hebben gewrongen. Ik herhaal: het ergste is, dat er zoo gemeen gehandeld is en wordt. Men voelt zich niet meer veilig. Een groep, die zoo infaam onwaarheid spreken kan, als de synodale rapporteurs gedaan hebben (het is bewezen door wat prof. Holwerda nog pas heeft aangehaald, en vroeger door den heer P. Groen in ons blad, of door mijzelf, en anderen), en die daarin gevolgd wordt door tienduizenden die niet eens de moeite nemen, zich er intensief mee bezig te houden, en die aan wat jachtige propagandajokkentjes van een paar professoren en dominees genoeg hebben om zich van medearbeiders in Gods Rijk te ontdoen, is geen vertrouwen meer waard. Het conflict ligt op ethisch gebied.

4. Nog om een andere reden gaat de vergelijking met hervormden niet op. Allereerst om Ezechiël 18 vs 2-4. En voorts hierom: die hervormden erkennen meestal, dat wat wij in de Herv. Kerk afkeuren ook niet goed is. Maar de synodocraten roemen in wat hun schande is: ze noemen het Godegeval, en dit in dezelfde stukken, die — zie boven — liegen tegen ons, als ze denken, daarmee 't te kunnen winnen. Wie ons in 1944 openlijke verachters — en dan welbewust — van de orde scheldt, en in '46 tot ons zegt: u hebt na a r u w i n z i c h t gehandeld (wat hij eerst fel ontkende), dien vertrouwen we niet meer, vooral niet om den „zwaai”, dien hij neemt. En wie zoo'n scheur punt 5 of 6 of x in zijn aandacht-sfeer laat zijn, die heeft geen interesse voor den openlijken teruggang van ons leven en ons publieke normverlies.

5. Theoretische fundeering moet inderdaad nog veelzins geschieden. Daaraan waren juist diegenen bezig, die men als groep in een synodale vergadering (ds Meynen) heeft gescholden als „lintworm”. Maar stemmen moet toch ieder dadelijk. Hij zal iemand moeten kiezen, dien hij vertrouwen kan en — controleeren. En dat kan niet wachten.

6. Van die prullemand weet ik niets af. Maar als ik lees van „hoor en wederhoor”, dan denk ik aan „kerk” en aan „partij”. In de „kerk” is juist die regel schandelijk vertreden. En in de „partij” zegt, naar mij uit betrouwbare bron verzekerd wordt, de leiding: in de partij beginnen we er niet over. Wij „hooren” wel de anderen; maar zij ons niet.

K. S.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN

UIT AMERIKA, XV.

In het begin van de maand Juni vergaderde in South Holland de synode van de Prot. Ref. Churches en wij hadden het genoegen deze zittingen te kunnen bijwonen. Zij waren vooral daarom zoo interessant omdat er enkele dagen besteed werden voor het afnemen van examens van drie kandidaten. Deze werden geëxamineerd door de beide leeraren Hoeksema en Op-hoff. Dit gaf ons de gelegenheid een indruk te krijgen van de opleiding aan de school dezer kerken, een indruk die ons bevestigde in de overtuiging, dat deze kerken zeer positief zijn in de handhaving van de gereformeerde beginselen. Er moge inzake de opvatting van de wedergeboorte en het verbond eenig verschil zijn bij wat wij belijden, deze verschillen zijn m.i. van ondergeschikte betekenis, te meer omdat deze kerken open staan voor gedachtenwisseling en geen binding hebben opgelegd. Ik heb zelfs den indruk, dat er

een hunkering is naar gedachtenwisseling met onze kerken in Nederland en méér dan dat: men wil met de Kerken, onderhoudende art. 31, in nauwer contact komen.

Deze broeders hebben in Amerika veelzins eenzelfde strijd als wij in Nederland hebben. En zij voeren dezen strijd al bijna 25 jaar lang. Het is een strijd tegen de doorgaande veruitwendiging en verschrompeling van de gereformeerde waarheid in Amerika, een wegzinking, die voornamelijk zich kenmerkt door een al meer toegeven aan de arminiaansche idee, waarvan de amerikaansche kerkelijke wereld vol is.

Het valt dan ook te begrijpen, dat de Prot. Ref. Churches in haar strijd hiertegen zeer sterk den nadruk zijn gaan leggen op Gods souvereiniteit in het leerstuk der uitverkiezing, de basis van alle gereformeerde leven, een accentueering van de gereformeerde leer, die hier wellicht meer dan ergens elders noodzakelijk is. Maar daarom te meer is het wenschelijk, dat er correspondentie komt tusschen hen en ons, samenwerking en gedachtenuitwisseling. Ik hoop dan ook van harte, dat het tot correspondentie zal komen. En, wie weet, kan het ook wel zijn nut hebben wanneer er studentenuitwisseling plaats heeft, en wij in Kampen eens een paar amerikaansche jongelui krijgen, zeg voor een jaar, en omgekeerd een paar van onze studenten Amerika en vooral den strijd der broeders in de Prot. Ref. Churches in dit land leeren kennen.

Deze kerkengroep is slechts klein, maar er gaat een sterke, getuigende kracht van uit. De publicaties zijn, wat betekenis en omvang betreffen, zeker van niet mindere waarde dan van welke andere Ref. Churches. Ds Hoeksema heeft een zeer vruchtbare pen en de groote uitgeverijfirma van Eerdmans ziet er voldoende zakelijk belang in om deze boeken aan de markt te brengen. Bovendien worden de werken van ds Hoeksema goed ontvangen en geprezen in de kerkelijke pers van andere kerkengroepen, zooals ik in een der voorgaande brieven heb verteld.

Dan worden er wekelijks radio-uitzendingen gegeven van Grand Rapids en Chicago uit, uitzendingen, die zich vooral hierin onderscheiden van alle andere kerkelijke uitzendingen in Amerika, dat het getuigenis uitgaat tot de wereld, niet de arminiaansche „Jesus saves” slagzin met het „it is up to you!” tot inhoud, maar de boodschap: tenzij gij u bekeert, het oordeel is nabij..... naar haar volle schriftuurlijke betekenis. Dat deze kerkengroep dus maar klein is, verwondert niet, het gaat dwars tegen den wereldgeest in en het is de wet der kerk, de kerk van alle eeuwen. En de Openbaring van Johannes spreekt er van, dat er tenslotte maar „twee trouwe getuigen” overblijven. Tellen is naar het vleesch en wie de kerk daarnaar beoordeelen wil, heeft één schema met deze wereld.

We zeiden, dat we het genoegen hadden de synodezittingen van deze kerken bij te wonen. Het was een genot. Er was den avond tevoren een bidstond, geleid door ds Vos, den man met de „hollandsche ziel”, die mij eens vertelde, dat hij bij elken dienst, ook als hij in het engelsch preekt, in zijn „stille gebed” voor den kansel voor den aanvang van den dienst in het hollandsch bidt. Zijn tekst was: „De rechtvaardige zal uit het geloof leven.....”.

Ds Vos is voor alles priester, hij is een man met een warm hart, vol liefde en innerlijke ontferming. Velen in Nederland zullen hem kennen door de vele, zeer vele pakjes die hij uit Edgerton heeft verzonden aan hulpbehoevenden in Nederland. Hij heeft er de groote magazijnen in zijn omgeving voor afgeloopen en wist op de manier, zooals hij dat alleen kan, auto-vrachten vol los te maken uit de winkels: mantels, jassen, pakken, jurken, ondergoed, en tientallen paren van schoenen. Zijn oogen stralen je tegen wanneer hij er van begint te vertellen. Een man, die direct je hart steelt, wanneer je kennis met hem maakt. Deze priesterlijke trek domineerde ook in de prediking op dezen bidstond voor de synode. De gemeenten van South-Holland en Oaklawa waren vertegenwoordigd. Beide gemeenten liggen aan den zuidkant van Chicago, een landbouwende bevolking, vol goedheid en gastvrijheid en ontroerende liefde voor hun kerken.

Wat verder ons sterk trof, was de fijne geest van samenwerking, die volkomen eensgezindheid, onderling vertrouwen en kameradschappelijkheid. De voorzitter van de synode was ds De Jong van Grand Rapids, een man, die correct engelsch spreekt, maar die, wanneer hij in het nederlandsch begint te praten onmiddellijk verraadt, dat hij voor ds Vos niet onder doet. Een man, die geknipt is voor synode-president, goed gehumeurd, zakelijk van inslag en van diepen ernst.

Een speciale avond was gewijd aan het gradueeren der drie kandidaten, waaronder een der zoons van ds Hoeksema. Behalve de synode waren hier ook de beide gemeenten uit deze omgeving tegenwoordig. Een der kandidaten hield een korte toespraak met als thema: „Christus als prediker”, een rede getuigend van gedegen Schriftonderzoek. Hier sprak ook ds Hoeksema over de betekenis van het predikant zijn, waarbij hij allen nadruk legde op het karakter van het dienende. Dienaar des Woords, meer is een prediker niet, maar ook niet minder, daarom moet hij geordend zijn door de kerk, als het lichaam des Heeren, want alle prediking buiten deze ordening is ijdel, en mist autoriteit.

teit. Doch der predikant moet Christus deze. Was de predikant autoriteit,

Het was sneed in vrijgemaakten het

Het was deuren keijlike „pub elkaar; sen enve hemden o den baser South-Hol zonder de corum, m liefde, wa achte da Straks i eenzame i maar drag in hunne vrijmoedig Gods noot behaagt. Ik zou c ben.

Amice f Ik begin de antiev Zij lijkt v rust mij, v Ik keek Wel, an worden v of zij zal v voor haar Nog we ging hij v haar kerk. Gij zult der kerk e hooren, w zeggen, da Schriftuurl aan de be te hooren, uitgezonde Pas op, Nu spot terrein zo Ik geen toch niet l woordig m Zij zijn be Als zij x het hoofd rechterhan Ja, dat l komt en ze of het in d wel waarli d.w.z. naar U aan met een woeden men U: m Wonderli is uit de Calvin” ve opmerkzaam die uit zul harer wor stelt: wat belijdenis?

Maar nu het woord heeft van : Ik kan i ernstige pe De partij belegd met rumoer”, z dringen.

Om haar jonge prof kreunen, d geen nood, de gezege En een i voor de be theologie, i zich niet n En dan : en zeg: milloen,